

Besedilo: Bernarda Strgar Satler

Fotografije: Bernarda Strgar Satler in Sam McCully

Spoznavajmo zanimive trajnice

Vrbolistna vrbica na vrtni gredi v družbi okrasnega pelina s sivimi listi in kadulje z modrimi cvetovi. (Foto: Sam McCully)

Dišeči listi mehiškega ožepa z vonjem po janežu in cvetovi, ki privabljajo množico čebel in metuljev.

Zali kobilček je ena izmed lepših trajnic za hladne predele vrta, kjer nas poleti razveseljuje s svojimi cvetovi. Na fotografiji v družbi mačje mete.

V seriji člankov o trajnicah, ki si bodo sledili tudi v naslednjih številkah revije Moj mali svet, bomo spoznavali med poznavalci zelo cenjene, med širšo publiko pa nekoliko manj poznane vrste trajnic, ki si vsekakor zaslužijo več pozornosti in prostora v vrtovih in parkih. V današnjem članku bomo spoznali mehiški ožep, vrbico in zali kobilček.

Mehiški ožep (*Agastache foeniculum*) je priljubljena aromatična trajnica, ki bogato cveti celo poletje. Njeni drobni, v pokončna socvetja združeni cvetovi privabljajo čebele in metulje. V naravi raste na odprtih, kamnitih in peščenih rastiščih v ZDA in Mehiki.

A. foeniculum je pokončna, grmasto rastoča trajnica z dišečimi listi z vonjem po janežu. Visoka stebela so močno razvejana. Zeleni listi jajčaste oblike imajo nazobčan rob. Majhni, cevasti modri cvetovi so združeni v velika pokončna socvetja. Razcvetajo se od julija do septembra. Mehiški ožep zraste do 100 cm v višino in do 40 cm v širino. Rastlina najlepše uspeva na zelo sončnih rastiščih in v bogati, odcedni zemlji. Nekatere vrste so kratko živeče trajnice, a se same razmnožujejo s seme-

ni. Pri nekaterih je priporočljivo, da se odcveteli cvetovi sproti odstranjujejo. Pozno poleti in ob sušnih poletjih lahko listi nekoliko odpadejo. V kolikor so posajeni v težka tla, so malo bolj občutljivi na mraz, saj ne marajo zimske mokrote.

V okrasne namene je posebno zanimiv križanec 'Blue Fortune', ki je nekoliko nižje in bolj košate razrasti, cvetovi pa so intenzivnejše modre barve. Mehiški ožep sadimo na cvetlične grede v družbo hermelik, jesenskih aster, japonskih anemon, lepih očk, rmana, gavre, ameriškega slavnika in okrasnih trav. Lep je tudi na zeliščnem vrtu.

Vrbolistna vrbica, amsonija (*Amsonia tabernanemontana*)

Vrbolistna vrbica se odlikuje po nebeško modrih cvetovih in lepih jesenskih barvah. Izvira iz Severne Amerike, kjer je razširjena v gozdovih, na vlažnih travnikih in na bolj suhih kamnitih predelih med skalami. Šopasta trajnica s prožnimi stebeli modrikaste barve ima nekoliko širše liste izmenično nameščene vzdolž stebela, ki so nekako papirnati na otip. Listi so lahko zelo ozki, podobni iglicam ali celo suličasti in ovalni. Svetlo modri zvezda-

Mehiški ožep je trajnica z lepo pokončno rastjo, ki jo lahko sadimo na cvetlične grede.

Na fotografiji v družbi mehkodlake plaitice in tradeskancije.

Praktični nasveti

– Maja je čas tudi za presajanje trajnic. Nekatere trajnice zahtevajo, da jih pogosteje presajamo, redčimo ali delimo.

Kdaj je določeno trajnico priporočljivo deliti, lahko določimo po naslednjih znakih:

- ko so cvetovi manjši kakor prejšnja leta,
- ko je cvetenje manj izrazito,
- ko sama rastlina izgleda neurejeno,
- ko rastlina v sredici šopa ne odganja več,
- ko je rast manj bujna.

– Šope poganjkov tistih trajnic, ki zacvetijo nekoliko pozneje v rastni sezoni in ki lahko zrastejo precej visoko, tako da

potrebujejo oporo, lahko na koncu maja tudi nekoliko skrajšamo in po potrebi tudi redčimo. S tem bomo dosegli, da bodo zrasle nekoliko nižje ter bile lepše in bolj košate rasti. Šope skrajšamo in izrežemo posamezna stebela. S tem dosežemo, da bo šop bolj zračen. Režemo trajnice, kot so *Phlox paniculata*, *Aster sp.*, *Monarda sp.*, *Helenium sp.* in druge.

– V kolikor sadimo gredo s trajnicami na novo, jo najprej dodobra očistimo plevelov, predvsem tistih trajnih. Pazimo, da upoštevamo priporočene sadilne razdalje, ki so označene na etiketah vseh kakovostnih trajnic. Po sajenju jih zalijemo in po potrebi

gredo prekrijemo z lubjem. Kar se tiče lubja, uporabimo takega, ki bo vseboval čim manj lestanih delov, ki iz zemlje vežejo dušik in jo s tem siromašijo.

–V posode na okenske police in terase posadimo zelišča, da jih bomo imeli pri roki, ko jih bomo potrebovali. Maja lahko ven sadimo tudi enoletne dišavnice, kot je bazilika. Te poznamo več različnih sort, ki se med seboj razlikujejo tako po vonju in okusu, kakor tudi po višini, obliki rasti in barvi listov. Izbiramo lahko tudi med različnimi sortami mete, materine dušice, žajblja in najrazličnejših drugih dišavnic.

Vrbolistna vrbica je trajnica, ki se odlikuje po nebeško modrih cvetovih.

Zali kobilček na gredi v družbi mehkodlake plahtice in kadulje

Na gredi jeseni – rumeni listi vrbice v ospredju fotografije. (Foto: Sam McCully)

sti cvetovi se odpirajo v rahlih in nekoliko povešavih socvetjih. Jeseni se obarva živahno rumeno. Najlepše uspevajo na polnem soncu ali v polsenici v rodovitnih, odcednih tleh. So počasi rastoče gručaste rastline s pokončnimi stebli, ki izraščajo iz ene točke tik nad zemljo. Sčasoma se število stebel povečuje, tako da rastlina zraste v pravi grmiček. Pozno spomladi se na steblih začnejo razvijati vijolično modri popki. Iz njih se na začetku poletja razcvetajo svetlo modri cvetovi, ki imajo prav edinstven odtenek modre, kakršnega poznamo le pri malokateri drugi trajnici. Po obliki nekoliko spominjajo na cvetove zimzelena (*Vinca*). Zanimivi so tudi plodovi oziroma semena, ki so lahko dolgi do 12 cm. Jeseni se listi in stebela obarvajo rumeno, kar izgleda izjemno privlačno. Rastlina po sajenju potrebuje nekaj časa, da se lepo vraste, potem pa dolgo časa uspeva na istem mestu. Amsonija je lepa tudi za rezano cvetje. Nekatere vrste vsebujejo belo tekočino, ki ob rezu priteče iz stebela.

Da bi vrbica v vazi čim dalj časa obdržala svežino, moramo čim hitreje zaustaviti odtekanje tekočine s tem, da steblo pomočimo v vročo vodo ali ga zažgemo s plamenom.

Vrbico sadimo na cvetlično gredo v družbo rmana, hermelik, kadulje, flomisa, ameriškega slamnika, japonskih anemon, jesenskih aster in okrasnih trav.

Zali kobilček (*Astrantia major*)

Zali kobilček je ena izmed lepših trajnic za hladne predele vrta, kjer nas poleti razveseljuje s svojimi cvetovi. Ti so neprecenljivi za rezano cvetje, saj cvetovi dolgo časa ohranijo svežino. V naravi raste na vlažnih alpskih travnikih ter po gozdovih Evrope in Azije.

A. major je šopasto rastoča trajnica, ki zraste do 60 cm v višino in do 40 cm v širino. Dlanasti listi so zeleni in globoko tridolno petkrpasti. V naravi cveti belo, včasih rožnato. Velikost cvetov je različna, od 2,5 do 9 cm v premeru. Sorte z večjimi cve-

tovi so izjemno cenjene kot rezano cvetje. V polsenčni legi cveti bolj bogato in dalj časa kot na vročem soncu. Vzgojili so mnogo sort, ki se razlikujejo nekoliko po višini, predvsem pa po barvi cvetov. Ti so lahko beli, rožnati in v različnih odtenkih rdeče. Posebno lepi so temno rdeči. Ena izmed najnovjših sort ima cvet celo iz treh barv, in sicer bele, zelene in rdeče. Poznamo tudi sorto z rumeno pisanimi listi in belimi cvetovi. Najlepše uspevajo v bogatih, vedno vlažnih tleh na soncu ali v polsenici. Poleti se na koncu dolgih razvejanih stebel razvijejo glavičasta socvetja, ki so po obliki podobna enemu samemu cvetu. Cvetijo dolgo časa, večinoma celo poletje. Odcvetele cvetove je priporočljivo sproti odstranjevati, s tem olajšamo razrast novemu cvetju, hkrati pa preprečimo nastajanje semena. Zali kobilček je v ugodnih rastnih razmerah namreč samosevna rastlina. Ko ga posadimo, se sprva razrašča nekoliko počasneje. Ponekod lepo zacveti šele po dveh letih. Ko pa se enkrat dobro ukorenini, uspeva na istem mestu dolgo časa.

Zali kobilček sadimo na cvetlično gredo, kjer bo lepo prišel do izraza v družbi kadulje, plahtice, mače mete, vzhodnjakega maha, rmana, grozdaste plamenke in perjanke.

Suhadolčanova 6
1231 Ljubljana Črnuče
Slovenija
Tel: (01) 561 20 89
<http://www.trajnice-strgar.si>
Trajnice pošiljamo tudi po pošti.